Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Niende Afdeling)

7. marts 2019 *

»Personalesag – akkrediteret parlamentarisk assistent – opsigelse af kontrakten – brud på tillidsforhold – ekstern virksomhed – åbenbart urigtigt skøn – påstand om erstatning«

I sag T-59/17,

L ved advokat I. Coutant Peyre,

sagsøger,

mod

Europa-Parlamentet ved Í. Ní Riagáin Düro og M. Windisch, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående et søgsmål støttet på artikel 270 TEUF med påstand dels om annullation af Parlamentets afgørelse af 24. juni 2016 om at opsige sagsøgerens kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent, dels en påstand om tildeling af erstatning for det ikke-økonomiske tab, som sagsøgeren angiveligt har lidt,

har

RETTEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, S. Gervasoni, og dommerne L. Madise (refererende dommer) og R. da Silva Passos,

justitssekretær: E. Coulon,

afsagt følgende

Dom

Tvistens baggrund

1 Den 22. maj 2014 blev sagsøgeren, L, ansat af Europa-Parlamentet på anmodning af et medlem af Parlamentet (herefter »parlamentsmedlemmet«). Han blev ansat som dette parlamentsmedlems akkrediterede parlamentariske assistent (herefter »akkrediteret parlamentarisk assistent«) i henhold til en kontrakt for 2014-2019.

* Processprog: engelsk.

2 Den 25. februar 2016 fremsendte parlamentsmedlemmet en skriftlig anmodning til Parlamentets ansættelsesmyndighed om at opsige sagsøgerens kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent.

3 Den 21. april 2016 deltog sagsøgeren på ansættelsesmyndighedens opfordring i et møde, hvorunder ansættelsesmyndigheden underrettede ham om den begrundelse, som parlamentsmedlemmet havde anført i anmodningen om at opsige hans kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent.

4 Den 9. maj 2016 fremsendte sagsøgeren en skrivelse til ansættelsesmyndigheden (herefter »skrivelsen af 9. maj 2016«), hvori han fremkom med sine bemærkninger til anmodningen om at opsige hans kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent.

5 Den 25. maj 2016 ifølge stævningen eller den 26. maj 2016 ifølge svarskriftet blev sagsøgeren indkaldt til en ny samtale med ansættelsesmyndigheden vedrørende skrivelsen af 9. maj 2016.

6 Den 31. maj 2016 fandt den forligsprocedure, der er fastsat i artikel 139, stk. 3a, i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Den Europæiske Union (herefter »ansættelsesvilkårene«), sted.

7 Ved skrivelse af 15. juni 2016 konstaterede Parlamentets mægler, at det var umuligt for parterne at fortsætte deres samarbejde, og afsluttede forligsproceduren.

8 Den 24. juni 2016 underrettede Parlamentet sagsøgeren om afgørelsen om at opsige hans kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent (herefter »afgørelsen om opsigelse«). I denne afgørelse anførte ansættelsesmyndigheden, at »[f]or så vidt som tilliden [var] grundlaget for relationen mellem [parlamentsmedlemmet] og [dettes] [akkrediterede parlamentariske assistent], [havde den] besluttet at opsige [hans] kontrakt i overensstemmelse med artikel 139, stk. 1, litra d), i [ansættelsesvilkårene] med den begrundelse, at denne tillid [var] brudt som følge af [hans] manglende overholdelse af de regler, der regulerer udøvelsen af ekstern virksomhed«.

9 Den 19. september 2016 indgav sagsøgeren en klage i henhold til artikel 90, stk. 2, i vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union (herefter »vedtægten«), som finder anvendelse på øvrige ansatte i henhold til henvisningen til vedtægtens afsnit VII i ansættelsesvilkårenes artikel 117, med henblik på at anfægte afgørelsen om opsigelse.

10 Ved skrivelse af 24. januar 2017 afslog Parlamentets generalsekretær klagen. Han bemærkede, at det fremgik af sagsøgerens aktmappe, at han i løbet af hans kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent havde udøvet en ekstern virksomhed, som bestod i udøvelse af en juridisk beskæftigelse uden at have indgivet en ansøgning om forudgående samtykke i strid med vedtægtens artikel 12b, hvorefter »[e]n tjenestemand, der har til hensigt at udøve lønnet eller ulønnet virksomhed eller besætte et mandat uden for Den Europæiske Unions institutioner, skal første indhente ansættelsesmyndighedens forudgående samtykke […]«. Han bemærkede i denne forbindelse, at sagsøgeren helt sikkert kendte denne forpligtelse, både henset til hans uddannelse som jurist og til hans tidligere ansættelse i Parlamentet fra 2005 til 2007, hvor sagsøgeren var stillet over for det samme problem. Han bemærkede ligeledes, at sagsøgeren i hans brevveksling med Parlamentets tjenestegrene gentagne gange havde erkendt, at han i løbet af den nævnte kontrakt reelt havde været beskæftiget med andre aktiviteter, uden sammenhæng med hans kontraktmæssige forpligtelser.

Retsforhandlinger og parternes påstande

11 Ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 24. januar 2017 ansøgte sagsøgeren om retshjælp. Denne ansøgning blev registreret under sagsnr. T-59/17 AJ.

12 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 14. april 2017 anlagde sagsøgeren denne sag.

13 Ved kendelse afsagt af Rettens præsident den 5. september 2017 blev ansøgningen om retshjælp afslået.

14 Efter en ansøgning fra sagsøgeren i henhold til artikel 66 i Rettens procesreglement har Retten udeladt navnet på denne part i den offentligt tilgængelige udgave af denne dom.

15 Da parterne ikke har anmodet om afholdelse af retsmøde, jf. procesreglementets artikel 106, stk. 1, har Retten (Niende Afdeling), idet den finder, at sagen er tilstrækkeligt oplyst ved sagsakterne, i medfør af procesreglementets artikel 106, stk. 3, besluttet at træffe afgørelse i sagen, uden at retsforhandlingerne omfatter en mundtlig del.

16 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

– Afgørelsen om opsigelse annulleres.

– Parlamentet tilpligtes at betale en erstatning på 100 000 EUR for »ikke-økonomisk tab«.

– Parlamentet tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

17 Parlamentet har nedlagt følgende påstande:

– Frifindelse, idet søgsmålet delvist ikke kan antages til realitetsbehandling og under alle omstændigheder savner grundlag.

– Sagsøgeren tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Retlige bemærkninger

Om annullationspåstanden

18 Sagsøgeren har i stævningen fremført otte anbringender om, for det første, tilsidesættelse af vedtægtens artikel 22b, stk. 1, om beskyttelse af whistleblowers, for det andet, manglende begrundelse, for det tredje, anlæggelse af et åbenbart urigtigt skøn, for det fjerde, tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, for det femte, tilsidesættelse af omsorgspligten, for det sjette, manglende besvarelse af sagsøgerens ansøgning om bistand og tilsidesættelse af retten til forsvar og af »retten til mægling«, for det syvende, tilsidesættelse af retten til aktindsigt og, for det ottende, magtfordrejning.

19 Sagsøgeren har i replikken fremført et niende anbringende om uretmæssig afskedigelse.

20 Det tredje anbringende om anlæggelse af et åbenbart urigtigt skøn skal behandles først.

Om det tredje anbringende om anlæggelse af et åbenbart urigtigt skøn

21 Sagsøgeren har nærmere bestemt gjort gældende, at Parlamentet har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at antage, at tillidsforholdet kunne være blevet brudt ved den manglende anmeldelse, jf. vedtægtens artikel 12b, stk. 1, af en angivelig »ekstern virksomhed«, som han udøvede.

22 Sagsøgeren har i denne henseende påpeget, at parlamentsmedlemmet havde kendskab til den pågældende virksomhed, som blev udøvet efter hans anvisning, på hans vegne og havde en svigagtig karakter. Ifølge sagsøgeren er det herefter åbenbart forkert, at Parlamentet antog, at udøvelsen af denne virksomhed antog en karakter, som kunne medføre, at det nævnte parlamentsmedlem mistede sin tillid til sagsøgeren.

23 Sagsøgeren har tilføjet, at Parlamentet har foretaget en ufuldstændig læsning af skrivelsen af 9. maj 2016. Ifølge sagsøgeren har Parlamentet haft den opfattelse, at han har »anerkendt« eksistensen af den eksterne virksomhed ved at skjule konteksten for denne »virksomhed«, dvs. det forhold, at den nævnte virksomhed var genstand for en klage til anklagemyndigheden [*fortroligt* [1]] og til Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF), og at den var blevet påbegyndt efter ordre fra parlamentsmedlemmet, som derfor havde kendskab hertil. Sagsøgeren har anført, at en sådan virksomhed, henset til den kontekst, som den er foregået i, ikke kan udgøre det tab af tillid, som det nævnte parlamentsmedlem har nævnt i afgørelsen om opsigelse. Ved at lægge udøvelsen af den nævnte virksomhed til grund for den mistede tillid har Parlamentet således anlagt et åbenbart urigtigt skøn.

24 Parlamentet har gjort gældende, at en akkrediteret parlamentarisk assistent i henhold til vedtægten er forpligtet til at følge en vis administrativ procedure, dvs. ansøge om ansættelsesmyndighedens tilladelse, for at kunne udøve en ekstern virksomhed. I det foreliggende tilfælde er afgørelsen om opsigelse begrundet med det uoprettelige brud på tillidsforholdet mellem sagsøgeren og parlamentsmedlemmet som følge af sagsøgerens manglende overholdelse af de forpligtelser til at anmelde en ekstern virksomhed, som påhviler ham i henhold til vedtægtens artikel 12b.

25 Parlamentet har i denne henseende påpeget, at Retten i dom af 11. september 2013, L mod Parlamentet (T-317/10 P, EU:T:2013:413, præmis 68-70), udtalte, at eksistensen af et tillidsforhold ikke var baseret på objektive elementer og ved sin art ikke var underlagt domstolskontrol, eftersom Retten ikke kunne sætte sin egen bedømmelse i stedet for ansættelsesmyndighedens, men »indskrænke[de] sig til at efterprøve, om de faktiske omstændigheder, der lå til grund for afgørelsen, og som institutionen havde redegjort for, [var] materielt korrekte«. Dette er tilfældet i den foreliggende sag. Tillidsforholdet mellem parlamentsmedlemmet og sagsøgeren blev brudt som følge af, at sagsøgeren udøvede ekstern virksomhed i strid med vedtægtens artikel 12b, stk. 1. Parlamentet har indledningsvis påpeget, at det er ubestridt, at sagsøgeren hverken ansøgte om eller fik tilladelse til at udøve en ekstern virksomhed i overensstemmelse med den nævnte bestemmelse. Dernæst indrømmede sagsøgeren under hans møde med ansættelsesmyndigheden og mægleren flere gange, at han udøvede en sådan virksomhed. Endelig bekræftede sagsøgeren udtrykkeligt, at der forelå en sådan virksomhed, i skrivelsen af 9. maj 2016.

26 Parlamentet har i denne forbindelse bemærket, at med henblik på at godtgøre, at administrationen har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved vurderingen af de faktiske forhold, som kan begrunde en annullation af den afgørelse, der er truffet på grundlag af denne vurdering, skal de beviser, som det påhviler sagsøgeren at frembringe, i overensstemmelse med retspraksis være tilstrækkelige til, at administrationens vurdering bliver usandsynlig. Med andre ord skal anbringendet om, at der er anlagt et åbenbart urigtigt skøn, forkastes, såfremt den anfægtede bedømmelse – uanset de beviser, sagsøgeren har fremført – fortsat kan anses for at være korrekt og sammenhængende (jf. i denne retning dom af 13.6.2012, Mocová mod Kommissionen, F-41/11, EU:F:2012:82, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis). Sagsøgeren har imidlertid ikke fremlagt noget bevis, som medfører, at Parlamentets påstand bliver usandsynlig.

27 I henhold til ansættelsesvilkårenes artikel 139, stk. 1, litra d), gælder, at »[u]ndtagen ved dødsfald ophører ansættelsesforholdet for en akkrediteret parlamentarisk assistent […] under hensyntagen til, at tillid er grundlag for arbejdsrelationen mellem parlamentsmedlemmet og dettes akkrediterede parlamentarisk assistent, ved udløbet af den i kontrakten fastsatte opsigelsesfrist […]«.

1 – Fortrolige oplysninger udeladt.

28 I det foreliggende tilfælde har ansættelsesmyndigheden i afgørelsen om opsigelse anført, at opsigelsen af sagsøgerens kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent var begrundet i bruddet på tillidsforholdet mellem sagsøgeren og parlamentsmedlemmet som følge af manglende overholdelse af de regler, som regulerer udøvelsen af ekstern virksomhed.

29 I denne henseende gælder dels, at selv om det ikke påhviler ansættelsesmyndigheden at sætte sin vurdering i stedet for det pågældende parlamentsmedlems, hvad angår spørgsmålet, om der foreligger et brud på tillidsforholdet, skal ansættelsesmyndigheden ikke desto mindre sikre sig, at det fremførte anbringende hviler på faktiske omstændigheder, som kan retfærdiggøre dette på en måde, som er sandsynlig (jf. i denne retning dom af 10.1.2019, RY mod Kommissionen, T-160/17, EU:T:2019:1, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

30 Dels gælder, at retsinstansen, hvis en institution, som beslutter at opsige en kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent, navnlig henviser til mistet tillid som årsagen til afgørelsen om opsigelse, er forpligtet til at efterprøve, om denne begrundelse er sandsynlig. Herved sætter retsinstansen ikke sin vurdering i stedet for den kompetente myndigheds, ifølge hvilken den mistede tillid er godtgjort, men indskrænker sig til at kontrollere, om den begrundelse, der ligger til grund for institutionens udtrykkelige afgørelse, er behæftet med et åbenbart urigtigt skøn (jf. i denne retning og analogt dom af 11.9.2013, L mod Parlamentet, T-317/10 P, EU:T:2013:413, præmis 70).

31 Hvad i det foreliggende tilfælde angår begrundelsen om mistet tillid, som ligger til grund for afgørelsen om opsigelse, har Parlamentet baseret sig på faktiske omstændigheder, som består af udøvelsen af ikke anmeldt ekstern virksomhed. Herefter må det efterprøves, om Parlamentet har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at antage, at disse forhold kunne føre til den mistede tillid, som parlamentsmedlemmet har påberåbt (jf. i denne retning og analogt dom af 11.9.2013, L mod Parlamentet, T-317/10 P, EU:T:2013:413, præmis 76).

32 I denne henseende bemærkes først, at Parlamentet ikke som sådan har bestridt udøvelsen af den virksomhed, som sagsøgeren har beskrevet i skrivelsen af 9. maj 2016, og som består i udøvelsen af en juridisk beskæftigelse parallelt med hans arbejdsopgaver som akkrediteret parlamentarisk assistent, nemlig:

– for det første, indgivelse af ansøgninger om politisk asyl til russiske, franske, schweiziske og andorranske myndigheder med henblik på at gøre det muligt for parlamentsmedlemmet at unddrage sig en straf på fire års fængsel, som blev idømt i [*fortroligt*], heriblandt en appel til prøvelse af en afgørelse om afslag på asyl vedrørende sidstnævnte, med hensyn til hvilken sagsøgeren bl.a. påstår at have fået fuldmagt af det nævnte parlamentsmedlem

– for det andet, opsøgning og repræsentation af statsborgere [*fortroligt*], som er pensionerede eller modtager mindsteløn, i forbindelse med tvister ved retsinstanser [*fortroligt*], med henblik på at fremstille dette parlamentsmedlem som en »forsvarer af menneskerettighederne« og således vanskeliggøre en fængsling af ham

– for det tredje, repræsentation af samme parlamentsmedlem over for den europæiske ombudsmand, De Forenede Nationers menneskerettighedskomité og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sager angående det nævnte parlamentsmedlem vedrørende, for det første, bl.a. anfægtelsen af anmodningen om ophævelse af den parlamentariske immunitet indgivet af myndighederne [*fortroligt*], efter den fængselsstraf, som det pågældende parlamentsmedlem blev idømt i [*fortroligt*], og, for det andet, anfægtelsen af en husarrest, som blev foranstaltet af de retslige myndigheder [*fortroligt*] efter en straffesag indledt mod det pågældende parlamentsmedlem for korruption.

33 Derimod støtter Parlamentet sig i forbindelse med dets svar på anbringendet om mangelfuld begrundelse på skrivelsen af 9. maj 2016 med henblik på at gøre gældende, at sagsøgeren havde kendskab til karakteren af den eksterne virksomhed, der lå til grund for bruddet på tillidsforholdet. I

denne forbindelse fremgår det ikke af sagsakterne, at bruddet på det nævnte tillidsforhold, der er omhandlet i afgørelsen om opsigelse, kunne have været forvoldt af andre aktiviteter end dem, der er påberåbt af Parlamentet med henblik på at retfærdiggøre, at begrundelsen var tilstrækkelig.

34 I denne sammenhæng må det afgøres, om sagsøgerens udøvelse af den pågældende eksterne virksomhed, i overensstemmelse med retspraksis (jf. præmis 29-31 ovenfor), kunne forvolde det mistede tillidsforhold, som parlamentsmedlemmet har påberåbt, og som ansættelsesmyndigheden har lagt til grund i afgørelsen om opsigelse.

35 I denne henseende fremgår det for det første af oplysningerne i sagsakterne, at parlamentsmedlemmet ikke blot havde kendskab til den pågældende eksterne virksomhed, men at han desuden havde taget direkte initiativ hertil.

36 Hvad først angår de tvister, som er indbragt for domstolene [*fortroligt*], fremgår det af de e-mails, der er nævnt i skrivelsen af 9. maj 2016 og fremlagt af sagsøgeren (bilagene A.3.3 og A.3.4 til nævnte skrivelse), at parlamentsmedlemmet personligt overvågede tilrettelæggelsen af opsøgningen og repræsentationen af de statsborgere [*fortroligt*], der var involveret i forbindelse med disse tvister, og følgelig nødvendigvis var »informeret« herom.

37 Denne vurdering understøttes af erklæringen på tro og love fra en person, der blev opsøgt i forbindelse med de pågældende tvister (bilag A.3.5 til skrivelsen af 9. maj 2016), hvorefter »[parlamentsmedlemmet] [forklarede], uden dette kunne misforstås, at søgsmålet var gratis, og at [den akkrediterede parlamentariske assistent] ville blive betalt for denne opgave via [hans] løn fra Parlamentet […]«, og hvorefter [den opsøgte person] i henhold til den »mundtlige« aftale med det nævnte parlamentsmedlem »i stedet for at betale for den af [dette parlamentsmedlem] foreslåede retssag offentligt sk[ulle] støtte partiet […] i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget, deltage i TV-udsendelser samt i andre aktiviteter i medierne«.

38 Hvad dernæst angår repræsentationen af parlamentsmedlemmet ved retsinstanser eller europæiske eller internationale organer har sagsøgeren fremlagt repræsentationsfuldmagter og anført, at de er underskrevet af det nævnte parlamentsmedlem (bilagene A.3.6 og A.3.7 til skrivelsen af 9. maj 2016), hvilket Parlamentet ikke har bestridt.

39 Hvad endelig angår indgivelsen af ansøgningen om asyl på parlamentsmedlemmets vegne har sagsøgeren oplyst, at det nævnte parlamentsmedlem den 24. februar 2013 fremkom med en offentlig udtalelse i TV [*fortroligt*], hvori han oplyste, at han, hvis appeldomstolen stadfæstede den fængselsstraf, som han var blevet idømt, ville ansøge om politisk asyl i Den Europæiske Unions medlemsstater. Han har i denne forbindelse vedlagt en avisartikel, som understøtter denne udtalelse (bilag A.3.19 til skrivelsen af 9. maj 2016). Han har i øvrigt beskrevet de skridt, som blev taget med henblik på at opnå politisk asyl til dette parlamentsmedlem i Andorra, i Schweiz, i Rusland og i Frankrig, og har vedlagt flybilletter svarende til disse destinationer (bilagene A.3.15-A.3.18 til den nævnte skrivelse). Ingen af disse dokumenter og oplysninger er bestridt af Parlamentet.

40 Det følger af det foregående, at parlamentsmedlemmet ikke kunne være uvidende om, at sagsøgeren udøvede en juridisk beskæftigelse parallelt med hans arbejdsopgaver som akkrediteret parlamentarisk assistent, eftersom udøvelsen af en sådan funktion skete efter instrukser fra denne, således som det fremgår af oplysningerne i sagsakterne.

41 For det andet bestemmer artikel 6, stk. 2, i gennemførelsesbestemmelserne til afsnit VII i ansættelsesvilkårene, vedtaget ved en afgørelse truffet af Parlamentets Præsidium den 9. marts 2009 og senest ændret ved en afgørelse truffet af Parlamentets Præsidium af 14. april 2014, at den akkrediterede parlamentariske assistents parlamentsmedlem »høres« i tilfælde af angivelse af en ekstern virksomhed. Intet tyder imidlertid på, at parlamentsmedlemmet er blevet hørt af ansættelsesmyndigheden vedrørende den pågældende »eksterne virksomhed«. Under disse omstændigheder må det antages, at

samme parlamentsmedlem sandsynligvis ikke kunne være uvidende om, at denne virksomhed, som bestod i udøvelsen af en juridisk beskæftigelse i forbindelse med forsvaret af hans egne interesser, ikke var blevet anmeldt af sagsøgeren til ansættelsesmyndigheden i overensstemmelse med vedtægtens artikel 12b, stk. 1.

42 Herefter er det åbenbart fejlagtigt, at Parlamentet har antaget, at sagsøgerens manglende angivelse af den pågældende eksterne virksomhed kunne give anledning til et tab af parlamentsmedlemmets tillid, jf. ansættelsesvilkårenes artikel 139, stk. 1, litra d), når det nævnte parlamentsmedlem ikke har været uvidende om, at denne virksomhed ikke var genstand for nogen ansøgning om tilladelse i Parlamentet, i overensstemmelse med vedtægtens artikel 12b, stk. 1.

43 I øvrigt fremgår det af skrivelsen af 9. maj 2016 og af den ovenfor i præmis 37 nævnte erklæring, at parlamentsmedlemmet ikke med rimelighed kunne forvente, at den pågældende eksterne virksomhed, henset til dens karakter, ville komme til Parlamentets kundskab gennem en officiel ansøgning om tilladelse til ekstern virksomhed i henhold til vedtægtens artikel 12b, stk. 1.

44 Det må konkluderes, at det i modsætning til det af Parlamentet påståede (jf. præmis 26 ovenfor) fremgår af sagsakterne, at parlamentsmedlemmets begrundelse med henblik på at retfærdiggøre afgørelsen om opsigelse, dvs. den mistede tillid, ikke forekommer sandsynlig. Følgelig har ansættelsesmyndigheden ved at efterkomme den anmodning om opsigelse af sagsøgerens kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent, som blev fremsat af det nævnte parlamentsmedlem af denne grund, anlagt et åbenbart urigtigt skøn.

45 Det tredje anbringende må herefter tiltrædes, og påstanden om annullation af afgørelsen om opsigelse må tages til følge, uden at det er fornødent at prøve de øvrige anbringender, herunder det niende anbringende, hvis antagelse til realitetsbehandling er bestridt.

Om påstanden om erstatning

46 I stævningen har sagsøgeren nedlagt påstand om, at Parlamentet tilpligtes at tildele ham et beløb på 100 000 EUR i erstatning for det ikke-økonomiske tab, som han mener at have lidt.

47 I svarskriftet har Parlamentet gjort gældende, at erstatningspåstanden skal afvises, for så vidt som den ikke overholder kravene i procesreglementets artikel 76, litra d). Ifølge Parlamentet er der, selv om stævningen indeholder en påstand om erstatning, ikke fremsat noget argument til støtte for denne påstand.

48 Sagsøgeren har i replikken bl.a. påpeget, at han har været udsat for chikane fra parlamentsmedlemmet. Han har i denne forbindelse vedlagt et referat af hans afhøring af det belgiske politi vedrørende den indespærring i Parlamentets lokaler (bilag A.3.14 til skrivelsen af 9. maj 2016), som han påstår at have været udsat for.

49 Parlamentet har i duplikken gentaget, at en stævning, hvori der nedlægges påstand om betaling af erstatning for skade forvoldt af en EU-institution, ifølge retspraksis skal indeholde de elementer, der gør det muligt at identificere den adfærd, som sagsøgeren bebrejder institutionen, grundene til, at han antager, at der består en årsagssammenhæng mellem adfærden og det tab, han hævder at have lidt, samt karakteren og størrelsen af dette tab. Sagsøgeren har imidlertid ikke i stævningen anført grundene til, at han antager, at der består en årsagssammenhæng mellem den påberåbte adfærd og det tab, han hævder at have lidt. Af stævningen fremgår der intet om karakteren og omfanget af dette tab.

Om antagelsen til realitetsbehandling af påstanden om erstatning af det ikke-økonomiske tab

50 Det må konstateres dels, at det tilstrækkeligt klart fremgår af stævningen, at afgørelsen om opsigelse ifølge sagsøgeren har forvoldt ham et ikke-økonomisk tab, dels, at påstanden om erstatning af dette tab er blevet opgjort økonomisk.

51 Under disse omstændigheder kan Parlamentet ikke påstå, at erstatningspåstanden skal afvises med den begrundelse, at sagsøgeren ikke nærmere bestemt har identificeret karakteren og omfanget af det tab, han mener at have lidt, og grundene til, at han antager, at der består en årsagssammenhæng mellem Parlamentets adfærd og det nævnte tab.

52 Derimod må det konstateres, at den chikane, der er påberåbt i replikken, og som angiveligt må tilregnes parlamentsmedlemmet, kan adskilles fra den ulovlige adfærd, der foreholdes Parlamentet i annullationspåstanden.

53 Selv om erstatningspåstanden kan antages til realitetsbehandling selv i mangel af forudgående ansøgning herom til administrationen, når der foreligger en direkte forbindelse mellem den nævnte påstand og annullationssøgsmålet, forholder det sig imidlertid anderledes, når det påståede tab følger af fejl eller undladelser begået af administrationen, som kan adskilles fra den adfærd, der er omhandlet i annullationssøgsmålet. I dette sidstnævnte tilfælde skal den administrative procedure, når det påståede tab ikke følger af den retsakt, der påstås annulleret, men af andre angiveligt begåede fejl og undladelser, ubetinget indledes ved en ansøgning, hvori administrationen opfordres til at erstatte dette tab (jf. i denne retning dom af 22.9.2015, Gioria mod Kommissionen, F-82/14, EU:F:2015:108, præmis 74 og den deri nævnte retspraksis).

54 I det foreliggende tilfælde må det konstateres, at der ikke er blevet indgivet nogen ansøgning om erstatning med hensyn til den chikane, der er nævnt af sagsøgeren, i forbindelse med den administrative procedure, således at denne påstand, såfremt sagsøgeren ligeledes anmoder om erstatning for den nævnte chikane, skal afvises fra realitetsbehandling på grund af manglende overholdelse af de regler, der gælder for den administrative procedure.

55 Det følger af det foregående, at erstatningspåstanden kun kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som den vedrører det tab, der har forbindelse med afgørelsen om opsigelse.

Om realiteten vedrørende påstanden om erstatning af det ikke-økonomiske tab, der har forbindelse med afgørelsen om opsigelse

56 Ifølge fast retspraksis forudsættes det, for at administrationen kan ifalde ansvar, at flere betingelser skal være opfyldt, idet de handlinger, institutionen kritiseres for at have begået, skal være ulovlige, samt at der skal være lidt et tab og være årsagssammenhæng mellem handlingerne og tabet (jf. dom af 1.6.1994, Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., C-136/92 P, EU:C:1994:211, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).

57 I det foreliggende tilfælde er det indledningsvis blevet konstateret, at Parlamentets adfærd var ulovlig. Dernæst hviler begrundelsen for afgørelsen om opsigelse på et kunstigt grundlag, som har kunnet forvolde en følelse af uretfærdighed hos sagsøgeren og som følge heraf et ikke-økonomisk tab. Endelig er der en sammenhæng mellem Parlamentets adfærd og det påberåbte tab, som følger af den nævnte afgørelse.

58 Hvad angår det ikke-økonomiske tab bemærkes imidlertid, at ifølge Domstolens og Rettens faste praksis udgør annullation af en af administrationen udstedt retsakt, som tjenestemanden har anfægtet, i sig selv en passende og i princippet tilstrækkelig genoprettelse af den ikke-økonomiske skade, som

sagsøgeren må have lidt, og at erstatningspåstanden derfor ikke har nogen genstand (jf. i denne retning dom af 7.2.1990, Culin mod Kommissionen, C-343/87, EU:C:1990:49, præmis 26, og af 21.1.2004, Robinson mod Parlamentet, T-328/01, EU:T:2004:13, præmis 79).

59 Unionens retsinstanser har ganske vist tilladt visse undtagelser til denne regel og bl.a. følgende undtagelser. For det første kan annullation af en ulovlig retsakt, der er udstedt af administrationen, ikke udgøre en passende erstatning af en ikke-økonomisk skade, hvis retsakten indeholder en bedømmelse af den pågældendes evner eller adfærd, som er krænkende. For det andet kan annullation af den anfægtede retsakt ikke udgøre fuld erstatning af den ikke-økonomisk skade, der er lidt, såfremt den begåede ulovlighed har en særlig grov karakter. Det er for det tredje blevet fastslået, at annullation af en ulovlig retsakt ikke i sig selv kan udgøre en passende og tilstrækkelig erstatning af enhver ikke-økonomisk skade, der er forårsaget af den annullerede retsakt, såfremt annullationen mister enhver effektiv virkning (jf. dom af 9.3.2010, N mod Parlamentet, F-26/09, EU:F:2010:17, præmis 103, 105 og 107 samt den deri nævnte retspraksis, og af 5.7.2011, V mod Parlamentet, F-46/09, EU:F:2011:101, præmis 169, 171 og 173 samt den deri nævnte retspraksis).

60 I det foreliggende tilfælde befinder sagsøgeren sig imidlertid ikke i en af de ovenfor i præmis 59 nævnte situationer. For det første indeholder afgørelsen om opsigelse, som er baseret på den manglende anmeldelse af en ekstern virksomhed, nemlig ingen bedømmelse af sagsøgerens evner eller adfærd, som er krænkende, for det andet har den af Parlamentet begåede ulovlighed ikke en særlig grov karakter som omhandlet i retspraksis, og for det tredje mister annullationen af afgørelsen om opsigelse på ingen måde enhver effektiv virkning.

61 Det følger af det ovenstående, at erstatningspåstanden i det foreliggende tilfælde skal forkastes.

Sagsomkostninger

62 Ifølge procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

63 Da Parlamentet i det væsentlige har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagsomkostningerne i overensstemmelse med sagsøgerens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Niende Afdeling):

1) Europa-Parlamentets afgørelse af 24. juni 2016 om opsigelse af L's kontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent annulleres.

2) I øvrigt frifindes Parlamentet.

3) Parlamentet betaler sagsomkostningerne.

Gervasoni Madise da Silva Passos

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. marts 2019.

Underskrifter